

Uudenkaupungin kaupungin Wintteri-monitoimijatalon taiteen hankinta

Hyvinvointi- ja vapaa-aikalautakunta 19.09.2023 § 64
1323/02.08.00/2023

Valmistelija: Sivistyspalvelujen erityisasiantuntija Inkeri Parviainen
etunimi.sukunimi(ät)uusikaupunki.fi

Uudenkaupungin kaupungin hyvinvointi- ja vapaa-aikalautakunta päätti 29.6.2022 aloittaa Wintteri-monitoimijatalon taidehankkeen. Samassa kokouksessa Uudenkaupungin hyvinvointi- ja vapaa-aikalautakunta päätti perustaa moniammatillisen taidetyöryhmän valmistelemaan Wintterin taidehanketta.

Wintterin julkisen taideteoksen/teosten määrärahavaraus (noin 180 000 euroa) on Uudenkaupungin kaupungin talousarviossa 2023 - 2025. Tämä määrärahavaraus sisältää taitelijapalkkiot, taiteilijoiden työkustannukset, teoksien materiaali- ja toteutuskustannukset, teoksien kuljettamisesta ja asennuksesta aiheutuvat kulut, työnaikaiset vakuutukset sekä tekijänoikeuksiin liittyvät korvaukset. Em. määrärahan lisäksi on talousarviossa varauduttu mm. teosten luonnospalkkioihin, muihin teosten kilpailutuskustannuksiin, taidetyöryhmän kokoukseluihin, tilaajalle aiheutuviin teoksien perustamisen ja/tai perustamisen suunnittelun kuluihin, taidekoordinointikuluihin ja matkakuluihin, mitkä nostavat Wintteri-taidehankkeen kokonaisbudjetin yhteensä 240 000 euroon.

Wintteri-monitoimijatalon julkisen taiteen hankintaprosessi eteni suunnitellusti. Uudenkaupungin Wintteri-monitoimijatalon julkisen taideteoksen haku aloitettiin helmikuussa 2023. Haku päätettiin toteuttaa kaksivaiheisena:

Monitoimijatalo Wintterin taidehankkeen ensimmäiseen vaiheeseen eli portfoliohakuun osallistui 93 taiteilijaa. Taiteilijoiden lähettämien portfolioiden perusteella hankkeen seuraavaan vaiheeseen - eli rinnakkaiseen luonnostilaukseen - valittiin viisi ammattitaiteilijaa tai -taidetyöryhmää, joiden katsottiin portfolioidensa perusteella omaavan kokemusta julkisen taiteen hankkeen tai muun laajan taiteellisen prosessin läpiviennistä ja joiden taiteellinen lähestymistapa on kiinnostava ja Wintterin arkkitehtuuriin ja miljööseen sopiva. Laajasta, monipuolisesta ja laadukkaasta taiteilijajoukosta taidetyöryhmä valitsi Wintterin taidehankkeen rinnakkaiseen luonnostilaukseen seuraavat taiteilijat: Petri Eskelinen, Pekka Jylhä, Laura Merz, Nisunen & Grönlund ja Heli Ryhänen.

Rinnakkaisen luonnostilausprosessin teosluonnoksien tekemiseen varattiin aikaa neljä kuukautta (3.4.2023 - 4.8.2023). Työtä ohjattiin luonnostilauksen aikana sovituilla tapaamisilla. Tapaamiset järjestettiin Teams-palaverina. Uudenkaupungin kaupunki sai yhteensä 9 teosluonnosta. Taidetyöryhmä arvosteli teosluonnokset

rinnakkaisen luonnostilauksen ohjelmassa määriteltyjen arviointiperusteiden mukaan.

Taidetyöryhmä päätyi kokouksessaan 22.8.23 ehdottamaan toteutettaviksi seuraavia teoskokonaisuuksia: Nisunen & Grönlund ja teosehdotus Sidos (90 000 €) sekä Heli Ryhänen ja teosehdotus Parviäly (90 000 €).

Taidetyöryhmä perustelee teosvalintoja seuraavasti:

Sidos: Teoksen lähtökohtana on luoda talon eri toimintojen ja käyttäjäryhmien välistä yhteishenkeä symboloiva teos. Teoksen toisena lähtökohtana on Uudenkaupungin ruutukaavan mukaan rakennettu empiretyylinen puutaloalue, jonka vieressä uusi Wintteri-monitoimijatalo sijaitsee. Taideteos muodostuu kolmesta mutkittlevasta toistensa ympärille keräjäiseksi kuutioksi kiertyneestä lasiputkesta, joiden päät työntyvät ulos kuutiosta sen joka sivuilta. Kaikki kolme noin 70 metriä pitkää lasiputkea on koottu metrin pituisista eri akselin suuntaisista elementeistä, jotka liittyvät toisiinsa suorassa kulmassa. Lasiputkien sisällä kulkee ympärivalaiseva led-nauha läpikuultavassa silikonikuoressa. Teos sijoittuu liikuntahallien pääsisäänkäynnin aulaan, talon eri käyttäjäryhmien kulkureittien leikkauspisteeseen.

Taidetyöryhmä piti teosta kauniina ja massiivisena, mutta myös keveänä ja eeterisenä. Teos nähtiin sopivan hienosti paikkaansa ja rakennuksen arkkitehtuuriin ottaen liikuntahallien korkean aulatilan haltuunsa. Työryhmä myös piti teoksen rakenteen rinnastuksesta kaupungin ruutukaavaan, ja valon liikkuminen teoksessa nähtiin helpottavan sen hahmottamista. Teoksen huolto- ja ylläpito herätti keskustelua ja se tulee huomioida erityisesti teoksen toteutusvaiheessa sekä laadittaessa huolto- ja ylläpito-ohjeistusta.

Parviäly: Parviäly-teos on saanut innoituksensa Uudenkaupungin ympäristössä pesivistä, uhanalaisista vesilinnuista. Teoksen 9 lintua lentävät sekalaisena ryhmänä Wintteri-monitoimijatalon oppimisen tiloissa, jossa ne lentävät kerrosten välillä kohti valoaukkoa ja sieltä alaspäin. Yksi linnuista seisoo kaiteella katselemassa muiden lentoa. Teos haluaa nostaa esille tiedon merkitystä, elinympäristömme jatkuvasti pahenevaa lintukatoa ja lajien suojelun tarpeellisuutta. Kaikki linnut ovat värikkäitä, suuremmat niistä valetaan alumiinista, pienemmät valmistetaan keramiikasta ja kaiteelle tai lattialle sijoittuva lintu valetaan pronssiin. Linnut ripustetaan teräsvaijerilla katosta niin, että suuremmat linnut sijoittuvat alaosiin, pienemmät yläosiin.

Työryhmä koki, että teos sopii esitettyyn paikkaan oivallisesti. Nähtiin hienona, että teosta pääsee tarkastelemaan eri kerroksista ja näin myös linnut voi havainnoida eri suunnista, yläpuolelta ja alapuolelta. Pidettiin myös ajatuksesta, että yhtä teososaa pääsee tutkimaan läheltä ja jopa koskettelemaan sitä. Kokonaisuutena teoksen nähtiin soveltuvan laajalle käyttäjäjoukolle tuoden esille

tärkeitä luontoarvoja. Teos nousi myös osallistamisen kautta yleisön suosikiksi.

Uudenkaupungin kaupunki haki Wintteri monitoimijatalon taidehankkeelle Taiteen edistämiskeskuksen prosenttitaitteen erityisavustusta keväällä 2023. Taiteen edistämiskeskus teki 7.6.2023 päätöksen 60 000 euron avustuksen myöntämisestä.

Taidetyöryhmä päätyi kokouksessaan 22.8.2023 ehdottamaan, että po. Taiteen edistämiskeskuksen erityisavustuksella (60 000 €) tilataan kolmas teoskokonaisuus, Laura Merzin luonnos-ehdotuksesta Flow soviteltu kokonaisuus.

Flow on moniosainen teoskokonaisuus, jonka teemana on ilo, luovuus ja yhteisöllisyys. Teos perustuu ajatukselle, että jokainen ihminen on luova ja taide osana arkea parantaa elämänlaatuamme - kaikissa ikävaiheissa. Teos koostuu graafisesta taiteesta (seinämaalaukset ja mahdolliset muuten integroidut osat, esim. painatukset), veistoksellisyydestä (kolmiulotteiset reliefiosat), toiminnallisesta osuudesta (monitaiteelliset työpajat) sekä mahdollisesta interaktiivisesta ääniosuudesta. Teoksen nimi Flow kuvaa luovuuden virtaa. Rakennuksen seinillä seikkailevat hahmot ovat uppoutuneet luovaan toimintaan – ne urheilevat, tanssahtelevat, musisoivat, keskittyvät, kohtaavat toisiaan ja unelmoivat eri puolilla rakennusta.

Taidetyöryhmää puhutteli erityisesti teoksen lennokkuus. Se, että lopputulos koostu reliefimäisistä osuksista ja seinämaalausten yhdistelmästä, oli työryhmästä kiinnostavaa. Työryhmän mielestä hahmot henkivät hienosti nykypäivää ollen sukupuoleettomia ja iättömiä.

Uudenkaupungin kaupunkilaisilla ja muilla asiasta kiinnostuneilla oli mahdollisuus kommentoida teosluonnoksia Uudenkaupungin verkkosivuilla 9.8. - 16.8.23. Tänä aikana luonnoksia arvioi ja kommentoi 531 vastaajaa, joista 328 oli uusikaupunkilaisia. Yleisön suosikiksi nousi Heli Ryhäsen Parviäly.

Taidehankintapäätöksen jälkeen valituilla taitelijoilla ja taidetyöryhmällä on vielä mahdollisuus jatkaa keskustelua teosluonnosten perustalta ja tehdä täsmennyksiä toteutusvaiheeseen menevistä taideteoksista.

Kun teokset aikanaan (syksyllä 2024 tai alkuvuodesta 2025) luovutetaan tilaajalle eli Uudenkaupungin kaupungille, myös teoksien ylläpitovastuu siirtyy tilaajalle eli kaupungille.

Teoksen luovutuksen yhteydessä taiteilija luovuttaa tilaajalle huoltokirjan. Se sisältää tiedot teoksen materiaaleista, valmistuksesta, pintakäsittelytavoista sekä hoito-ohjeet. Niiden avulla teoksen tilaaja pystyy huoltamaan teosta ja turvaamaan sen säilymisen tarkoitettussa muodossa. Tarvittaessa taiteilija käyttää

huoltokirjaa laatiessaan apunaan teoksessa käytettyjen materiaalien, tekniikoiden ja rakenteiden asiantuntijoita.

Teoksen tilaaja/omistaja eli kaupunki varautuu teoksen säännöllisiin ylläpitokustannuksiin, joiden lisäksi voi syntyä myös kertaluonteisia korjaus- ja konservointikustannuksia. Elinkaarensa loppuun tullutta, huonokuntoista tai vaurioitunutta taideteosta ei enää pidetä julkisesti esillä. Mikäli teos päätetään poistaa em. syistä, ennen teoksen poistopäätöstä informoidaan ja kuullaan taiteilijaa/tekijänoikeuksien haltijaa.

Wintterin taideteoksien tilaamispäätöksen jälkeen tilaaja eli Uudenkaupungin kaupunki laatii jokaisen taitelijan kanssa teoksen toteuttamista koskevan sopimuksen, jonka allekirjoittaa sekä taitelija että tilaaja. Tilaajan eli Uudenkaupungin kaupungin puolesta sopimuksen allekirjoittaa hyvinvointijohtaja.

Esittelijä: Hyvinvointijohtaja Jan Vuorenlaakso

Päätösehdotus: Hyvinvointi- ja vapaa-aikalautakunta päättää tilata Wintteri-monitoimijataloon Wintteri-taidehankkeen taidetyöryhmän esityksen mukaisesti seuraavat teokset:

- Nisunen & Grönlundin Sidos-teos ja
- Heli Ryhäsen Parviäly-teos.

Lisäksi hyvinvointi- ja vapaa-aikalautakunta päättää tilata toteuttavaksi Wintteri-monitoimijataloon

- Laura Merzin Flow-teoksen soviteltuna kokonaisuutena.

Merzin teos tilataan Taiteen edistämiskeskuksen erityisavustuksen määrärahalla.

Teostilausten/hankintojen kustannuspaikka on 9811.

Päätös: Ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.
